

נספח א'

הכנסת העשרים ושלוש

הצעת חוק יסוד: הממשלה (תיקון – שקיפות ישיבות ממשלה וועדות שרים)

1. תיקון סעיף 35 . במקום "א) הדיונים וההחלטות של הממשלה ושל ועדות השרים בעניינים אלה הם סודיים וגילויים ופרסומם אסור:

(1) ביטחון המדינה ;

(2) יחסי חוץ של המדינה ;

(3) סוג עניינים אחר שהממשלה ראתה את סודיותו כחיונית למדינה, והכריזה עליו בצו, לענין סעיף זה ;

(4) ענין שהממשלה החליטה לשמרו בסוד, ובלבד שגילוי ופרסומו של ענין כאמור אינו אסור אלא על מי שידע על ההחלטה."

יבוא :

"א) הדיונים וההחלטות של הממשלה ושל ועדות השרים בעניני ביטחון המדינה ויחסי חוץ של המדינה יהיו סודיים וגילויים ופרסומם אסור :

הוספת סעיף 35(ב) "הדיונים וההחלטות של הממשלה ושל ועדות השרים בסוג עניינים אחר שהממשלה ראתה את סודיותו כחיונית למדינה יהיה אסור לפרסום רק באישור רוב מחברי הכנסת.

דברי הסבר

סעיף 35 לחוק יסוד: הממשלה קובע כי מי שמחליט אילו מבין ישיבות הממשלה, או ישיבות ועדות השרים שלה, יהיו חשופות לעיני הציבור ואילו יישארו תחת מעטה של חשאיות במשך 30 שנה – היא הממשלה עצמה. הדבר הוביל לכך שלאורך משבר הקורונה הנוכחי נמנעה מהציבור בישראל האפשרות לבקר באופן אפקטיבי את האופן בו מתקבלות ההחלטות בקבינט הקורונה, כל זאת כשברקע נשמעות טענות רבות בדבר קידום מדיניות ממשלתית לא עניינית המנוגדת לדעת הדרג המקצועי.

בתיקון המוצע אנו מבקשים לחלק את סעיף 35 לשניים: סעיף קטן (א) ייקבע חיסיון ואיסור פרסום על ישיבות ממשלה וועדות שרים המוגדרות מראש כעניינים הנוגעים לביטחון המדינה או יחסי חוץ שלה.

סעיף קטן (ב) ייקבע הסדר עבור יתר הנושאים, אשר אינם נוגעים לתחומים רגישים הללו, לפיו אם הממשלה מעוניינת לקבוע כי פרוטוקול דיוניה של ועדת שרים מסוימת יישארו תחת חיסיון, יהיה עליה להביא את הדבר לאישור במליאת הכנסת, ולהעבירו ברוב (61 ח"כים או יותר).

נוכח הפגיעה הקשה והמתמשכת של ההסדר בסעיף 35 לחוק יסוד: הממשלה בזכות הציבור לדעת, אשר באה לידי ביטוי ביתר שאת בזמן הקורונה, אנו מציעים לתקן את סעיף 35 כך שהסמכות להחלטה על הטלת חשאיות בישיבות ממשלה או בוועדות שרים תעבור לכנסת, ותקבע ברוב של 61 ח"כים.

להצעתנו יש מספר יתרונות: ראשית, בניגוד להצעות חוק פרטניות בנוגע לוועדת שרים לחקיקה, אנו מציעים תיקון מקיף שייתן מענה לפגיעה הנרחבת והקשה של סעיף 35 לחוק יסוד: הממשלה בזכות הציבור לדעת. כך אנו לא רק נותנים מענה גם לוועדת שרים לחקיקה וגם לחיסיון שהוטל על דיוני קבינט הקורונה, אלא גם מונעים מקרים עתידיים בהם תהליכי קבלת ההחלטות הקריטיים ביותר לאזרחי המדינה יישארו תחת חיסיון למשך 30 שנה.

שנית, ההצעה מתקנת את העיוות החוקתי במסגרתו הממשלה מחליטה אילו מישיבותיה שלה יהיו חשופות לציבור. העברת הסמכות הזו מהממשלה אל הכנסת תסייע גם לוודא שהנציגים של הבעלים האמיתי של המידע המדובר – העם - יהיו אלו אשר ייקבעו האם ישנה הצדקה מספקת להשארת החיסיון של הפרוטוקולים. בכך אנחנו גם מחזקים את היכולת של הכנסת לבצע ביקורת פרלמנטרית אפקטיבית על הממשלה. כמו כן, לאור כך שמדובר בזכות יסוד, אנו מבקשים להבטיח כי הפגיעה בה תתאפשר רק אם יש לכך רוב מיוחד בקרב חברי הכנסת.

יתרון שלישי הוא שההצעה עולה בקנה אחד עם מגמה עולמית מתמשכת של חיזוק ההגנה החוקתית על זכות חופש הציבור לדעת. בשל כך ההצעה גם תהווה בסיס חוקתי איתן לעתירות עתידיות לבג"ץ בכל הנוגע לחשיפת מידע ופרוטוקולים של הממשלה, שחסרונו הורגש עד כה ברבות מהדרישות לחופש מידע שהוצגו על ידי עיתונאים, אנשי ציבור וארגוני החברה האזרחית.